

Nefndarsvið Alþingis,
Atvinnuveganefnd Alþingis
Sent með tölvupósti á nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 13. maí 2024

Efni: Umsögn NASF á Íslandi til Atvinnuveganefndar Alþingis um 930. mál - Lagareldi

Umsagnaraðili

NASF á Íslandi, kt. 601217-2440, með skráð aðsetur að Kalkofnsvegi 2, 101 Reykjavík. („NASF“) er náttúruverndarsamtök sem hafa vernd Norður-Atlantshafslaxins að megin-markmiði. Formaður NASF á Íslandi er Friðleifur Egill Guðmundsson, kt. 180680-6169 og framkvæmdastjóri er Elvar Friðriksson kt. 111189-2349.

NASF á Íslandi (hér eftir „NASF“) stendur fyrir North Atlantic Salmon Fund og er afsprengi Verndarsjóðs villtra laxastofna kt. 550692-2449, sem Orri Vigfússon heitinn stofnaði og rak í 27 ár.

Umsögn

1. Inngangur

Umsögn NASF snýr fyrst og fremst að þeim atriðum frumvarpsins er snúa að sjókvíaeldi. NASF ásamt mörgum öðrum samtökum og einstaklingum bundu miklar vonir við það að stjórnvöld myndu læra af reynslunni og grípa inn í og stöðva það umhverfisslys sem fylgir sjókvíaeldi. Í fyrstu virtist allt benda til þess en það hefur breyst eftir vinnu Matvælaráðherra. Á síðasta ári leituðu þúsundir frjórra eldislaxa upp í íslenskar ár og versti lúsafaraldur í sögu iðnaðarins geysaði og eftir það virtist Matvælaráðherra og aðrir hlutaðeigandi sammála um það nú þyrfti að grípa rækilega inn í.

Starfshópar voru stofnaðir og ólíkt ferlinu í síðustu lagasetningu um fiskeldi var náttúruverndarsamtökum veitt sæti að borðinu haft með í ráðum við gerð frumvarpsins. NASF hefur ítrekað komið afstöðu sinni á framfæri, þ.e. að ekki ætti að stunda opið sjókvíaeldi á Íslandi í ljósi reynslu annara þjóða og slæmrar stöðu villtra laxastofna í dag. Þegar frumvarpið

var birt var það vissulega ekki það sem NASF vonaðist eftir, en þó var margt sem var betrubæting frá fyrri lögum. Í samráðsgátt bárust 311 umsagnir og yfirgnæfandi meirihluti þeirra fór fram á að iðnaðurinn yrði bannaður hér á landi út af þeim umhverfisáhrifum sem hann hefur í för með sér. Einungis örfáar umsagnir voru hlynntar sjókvíaeldi. Samt virðist það því miður vera þannig að aðallega var tekið mark á einni umsögn. Það var umsögn SFS, hagsmunasamtaka sjókvíaeldisiðnaðarins. Þrátt fyrir að náttúruverndarsamtök og veiðiréttareigendur hefðu varað við öllum þeim stórslysum sem hafa átt sér stað í sjókvíaeldinu, virðast athugasemdir þeirra ekki hafa sama vægi og athugasemdir SFS. Þemað í umsögn SFS var að nota hugtök eins og stjórnarskrárvarin atvinnuréttindi, lögmætar væntingar og eignaréttur. Að mati NASF má lesa þetta þannig að ef Alþingi leyfir iðnaðinum ekki að komast upp með umhverfisskaðann, þá verður íslenska ríkið skaðabótaskyld.

Nú nýlega birtist frumvarpið aftur eftir samráð og því miður var búið að taka það litla bit úr því sem var fyrir. Búið var að draga úr eða jafnvel afnema refsingar og þar af leiðandi verið að gefa grænt ljós á umhverfisskaðann. Þetta er sorgleg þróun og má með sanni segja að frumvarpið í núverandi mynd sé frumvarp til höfuðs íslenskrar náttúru. Opið sjókvíaeldi á frjóum laxi mun gera út af við villta laxastofna. Hvergi annars staðar hefur tekist að búa til regluverk sem kemur í veg fyrir umhverfisskaðann. Hví ætti það að vera raunin hér? NASF biðlar til nefndarmanna Atvinnuveganefndar að gera allt í sínu valdi til þess að vernda villta laxinn og íslenska náttúru. Það er mikilvægt að vanmeta ekki hvað er í húfi hérna og standa í lappirnar. Það er nú eða aldrei fyrir villta laxinn.

Það sem hefur þó vakið mesta athygli almennings og ráðamanna er sú grein frumvarpsins sem leggur til að leyfi í sjókvíaeldi verði ótímabundin. Þetta vekur eðlilega furðu almennings, enda er það sérstakt að ætla að afhenda erlendum stórfyrirtækjum okkar ómetanlegu náttúruauðlindir, og það endurgjaldslaut. NASF vill þó ítreka fyrir Atvinnuveganefnd að þetta er einungis eitt atriði af mörgum sem má ekki verða að lögum. Hér fyrir neðan verður farið yfir helstu atriði frumvarpsins og hvernig þau munu ekki koma til með að vernda íslenskan lax og íslenska náttúru.

2. Ótímabundin leyfi – hvað er verið að leyfa ótímabundið?

Eftir að gagnrýnisraddir byrjuðu að heyrast varðandi ótímabundnu leyfin hóf Matvælaráðherra að útskýra hvers vegna væri verið að leggja þetta til. Vegna þess að ekki væri hægt að hafa nægilega mikla stjórn á iðnaðinum ef leyfin væru tímabundin. Hins vegar hefur nú komið fram í fjölmiðlum að það standi líklega til að breyta þessu á þann hátt að leyfin verði tímabundin. Það er því erfitt að vita nákvæmlega hverju á að trúna, en það skal tekið fram að NASF er ekki með sérfræðipokkingu á opinberri stjórnsýslu. Hins vegar sýnir þetta að ef kjörnir fulltrúar vilja þóknast náttúrunni og kjósendum frekar en hagsmunum fiskeldisfyrirtækja, þá er það hægt. Þar sem að ekki er búið að staðfesta endanlega hvernig þetta endar með tímalengd leyfanna vill NASF koma hér á framfæri nokkrum atriðum sem varpa ljósi á hvað nákvæmlega væri verið að heimila ótímabundið.

Með ótímabundnum leyfum væri verið að heimila erfðablöndun villtra laxastofna og þar með útrýmingu hans. Það væri verið að heimila notkun á eiturefnum sem hafa skaðleg áhrif á vistkerfið, mengun hafs, dýraníð á skala sem aldrei hefur sést áður á Íslandi og síðast en ekki

síst, væri verið að heimila nokkrum fyrirtækjum að þurrka út þá auðlind sem 2.250 lögbýli á Íslandi treysta á. Þessi lögbýli treysta á tekjur af villtum laxastofnum, enda er Ísland síðasta vígi villta laxins og fólk kemur alls staðar af úr heiminum til þess að veiða óspilltar ár Íslands.

Fyrirtækin sem væru að fá þessu ómetanlegu auðlind hafa sýnt það ítrekað að þau eru ekki traustsins verð og að náttúruvernd er ekki þeirra áhersla, heldur arðsemiskrafa hluthafa þeirra. Sem dæmi má nefna að MOWI ætlar sér ekki lengur að tjá sig um hversu hátt hlutfall laxa þeirra er með alvarleg sár eða útlitseinkenni, vegna þess að það getur haft áhrif á samkeppnishæfi þeirra ¹. Einnig ber að minna á að þetta sama fyrirtæki bar ábyrgð á einu stærsta umhverfissýsi Íslandssögunnar þegar 3.500 kynþroska laxar sluppu úr kvíum þeirra á Vestfjörðum á seinasta ári. Í viðauka 1 má finna yfirlit yfir þau umhverfistjón sem meirihlutaeigendur sjókvíaeldisfyrirtækja á Íslandi hafa borið ábyrgð á undanfarin ár.

NASF biðlar til Atvinnuveganefndar að leggja ekki til slíkt arðrán þar sem sérhagsmunir veða þyngra en hagsmunir náttúrunnar og almennings.

3. Erfðablöndun

Erfðablöndun á laxi er ein helsta ógnin sem steðjar að villtum laxi í dag. Í Noregi eru um 70% stofna nú erfðablandaðir og er vísindasamfélagið þar sammála um að stærsta ógnin við villta stofna er opið sjókvíaeldi á frjóum laxi ². Hér á landi er notast við frjóan norskan lax í sjókvíaeldi, sem er framandi stofn á Íslandi. Þetta er t.d. ekki leyfilegt í Noregi, vegna þess að hættan frá erfðablöndun er enn meiri, þar sem að villtu- og eldisstofnarnir eru orðnir svo fjarlægir hvor öðrum í genamengi.

Laxastofnar á Íslandi hafa aðlagast sínum heima-ám síðan á síðustu ísöld. Stofnarnir eru einstakir, bæði þeir litlu og þeir stóru. Við höfum engan rétt á að útrýma þessum stofnum, en það er það sem sjókvíaeldi mun á endanum gera. Eins og flestir vita hafa laxar sloppið úr kvíum hér við land með alvarlegum afleiðingum. Þetta mun gerast aftur, og þetta mun gerast oftar og með styttra millibili ef að iðnaðurinn fær að stækka. Sem dæmi sluppu nýverið 14.000 7-8 kílóa laxar í Noregi, þrátt fyrir að verið sé að notast við alla þá tækni sem við á Íslandi ætlum nú að apa eftir ³. Í þokkabót voru þessir laxar sýktir af sjúkdómum sem getur smitast yfir í villtan lax ⁴. Þetta gerist ítrekað í Noregi, þar sem regluverk hefur verið bætt aftur og aftur, því að þetta er óhjákvæmilegt í opnu sjókvíaeldi.

Það á að vera skilyrðislaus krafa stjórnvalda að ef ala á lax í sjókvíum, þá sé það ófrjór lax. Laxinn mun sleppa ef sjókvíarnar eru opnar, en með því að nota ófrjóan lax væri hægt að koma í veg fyrir einu af verstu afleiðingum fyrir náttúruna.

NASF hvetur nefndarmenn að skoða hlutfall frjórna norskra eldislaxa á Íslandi á móti villtum laxi. Á Íslandi er hrygningarstofn villtra laxa um 20.000 fiskar samkvæmt nýjustu tölum hafrannsóknarstofnunar og fer þeim því miður hratt fækkandi ⁴. Einnig kemur fram að strokulaxar úr sjókvíaeldi eru nú líklega um það bil jafn margir og villtir laxar í náttúru Íslands. Í sjókvíum við Ísland eru um 26 milljónir eldislaxa og ekki búið að nýta nema um helming heimilda. Því miður ganga þessar tölur einfaldlega ekki upp fyrir villta laxinn og að heimila þetta er ekkert annað en dauðadómur fyrir villta laxastofninn.

	Tonn	fjöldi eldisfiska	Villti stofninn	Eldislaxar per 1 villtur	
Noregur	1.564.948	846.636.868	450.000	1.881	Núverandi
Ísland	43.866	23.711.351	20.000	1.186	Núverandi
Ísland	106.000	57.346.000	20.000	2.867	Áætlanir ríkisstjórnar Íslands

Tafla 1. Villtur vs. eldislax í Noregi og Íslandi

Í töflu 1 má sjá hlutfall villtra laxa og eldislaxa. Ef að Ísland heldur áfram á þeirri braut sem við erum á núna mun þetta hlutfall verða miklu hærra á Íslandi en í Noregi, þ.e. það hallar allverulega á villta laxinn. Eins og kom fram hér fyrir ofan er 70% laxastofna í Noregi erfðablandaðir og villti laxinn kominn á valista. NASF biðlar til nefndarmanna að skoða þessi hlutföll og velja upp spurningunni, af hverju höldum við að þetta verði betra hér en í Noregi?

Í núverandi útgáfu af frumvarpinu, nánar tiltekið 48. og 49. grein er búið að draga úr refsingum fyrir stök, sem er grátlegt í besta falli. Eftir strokið sem átti sér stað árið 2023 er erfitt að átta sig á því hvers vegna verið er að gefa afslátt af stroki. NASF mun fjallar nánar um þetta síðar í umsögninni.

Einnig ber að nefna hugtakið „nytjastofn“. NASF gerir þá kröfu að allir villtir laxastofnar séu verndaðir gegn sjókvíaeldi. Það er ekki hægt að segja að frumvarpið styðjist við vistkerfis- og varúðarnálgun þar sem í raun er aðeins verið vernda ákveðna laxastofna. Allir laxastofnar hafa tilverurétt og því ætti að breyta orðalagi frumvarpsins þannig að notast verði við „villtan laxastofn“ en ekki „villtan nytjastofn“.

4. Lús

Í X. Kafla frumvarpsins er fjallað um lús. Í 58. grein er talað um punktakerfi, en NASF vill vekja athygli nefndarmanna á því að engin skilgreind lúsaviðmið eru í frumvarpinu. Lúsinn er eitt stærsta vandamálið í sjókvíaeldi og jafnframt ein stærsta ógnin við villtan lax. Það er algjörlega óásættanlegt að ætla að hleypa í gegn frumvarpi sem tekur ekki almennilega á þessu. Í frumvarpinu kemur fram að skilgreina skuli lúsaviðmið í reglugerð. NASF hvetur Atvinnuveganefnd að hafna frumvarpi sem ekki setur fram ströngustu kröfur er varðar lús. Hér má t.d. vísa í NASCO NGO staðlana sem NASF hefur ítrekað sent til stjórnvalda síðastliðin ár⁵.

5. Afföll

Í frumvarpinu er lagt til að fyrirtæki fá að halda starfsemi sinni óskertri jafnvel þó allt að 20% eldisdýranna drepist í ferlinu. Í hvaða annari búgrein væru þetta ásættanleg afföll? Ef að ein af hverjum fimm kúm myndi drepast á bóndabæ, vegna þeirra aðstæðna sem þær eru aldar í, fengi viðkomandi bóndi að halda áfram á sömu braut? NASF skorar á nefndarmenn að leita

upplýsinga hjá MAST um affallstölur úr öðrum greinum og setja síðan mun strangari kröfur í frumvarpið. Á síðastliðnum tveimur árum hafa meira en 7,5 milljónir eldislaxa drepist í sjókvíum við Ísland⁶. Þetta myndi ekki líðast í neinum öðrum iðnaði.

Ef það á að hafa hvatakerfi til að reyna að halda afföllum í lágmarki, ætti að refsa fyrir a.m.k. allt yfir 10% afföll á kynslóð.

6. Umhverfisábyrgð

NASF blöskrar að sjá hvernig frumvarpið kemur í veg fyrir að sjókvíaeldisfyrirtæki beri í raun ábyrgð á umhverfisslysum sem þau valda. Sektor vegna stroks eru ekki lengur í formi framleiðsluskerðingar, heldur eru nú fjársektir, sjá 48. grein. Það sem er verst, er að það er þak á þessum fjársektum og því tryggt að fyrirtækin þurfa aðeins að greiða fyrir hluta af tjóninu. Tökum sem dæmi sleppinguna hjá Arctic Fish síðastliðið haust. Þar sluppu um 3.500 laxar (samkvæmt fyrirtækinu). Af þeim náðu bændur, sjálfboðaliðar, veiðifólk og norskir kafarar að fanga 463 laxa. 310 af þeim í ám sem tekið er tillit til í áhættumati erfðablöndunar og 153 í ám sem ekki er tekið tillit til í áhættumati erfðablöndunar.

Í frumvarpinu er sett hámark á fjársektir fyrir strok, og undir þessum nýju lögum sem eru nú í höndum nefndarinnar þyrfti Arctic Fish einungis að borga fyrir 44% af þeim fiskum sem fundust í ánum. Með öðrum orðum, 56% afsláttur af umhverfishryðjuverki. Það er vert að benda á það að 3.500 laxa slepping þykir frekar lítil í þessum iðnaði. Þannig að afslátturinn sem hér er verið að veita gæti verið töluvert meiri í stærri sleppingum.

Þetta er ekki boðlegt. Hvers vegna þarf að gefa afslátt af þessu? Hversu sterk eru öfl sjókvíaeldisfyrirtækjanna ef þau ná að sannfæra ráðamenn um að leyfa sér að komast upp með þetta? Umhverfisábyrgðin er engin.

Að auki má nefna að til þess að hægt sé að sekta fyrir strokulax, þarf þessi lax að veiðast, það þarf að drepa hann, það þarf að fara með hann til Hafrannsóknarstofnunar í tímafreka sýnatöku, og þá fyrst er hægt að sekta. Það þurfa mjög margir hlutir að ganga upp til þess að eitthvað sé aðhafst. Flestir fiskar sem sleppa út úr sjókví veiðast því miður ekki, og það munu líða nokkur ár áður en við vitum almennilega umfang erfðaskaðans sem átti sér stað í íslenskum ám síðasta haust. Frumvarpið heldur því fram að notast sé við varúðarreglu og vistkerfisnálgun. Það er því miður ekki rétt. Það er nauðsynlegt, og ætti vera eðlileg krafa, að sjókvíaeldisfyrirtæki þurfi að merkja allan eldislax, svo það sé örugglega hægt að þekkja hann frá villtum laxi. Þetta er hægt að gera með merkingum eða uggaklippingu. Á meðan þetta er ekki gert er það gulltryggt að eldislaxar munu veiðast í íslenskum ám og þeim sleppt aftur vegna þess að veiðifólk þekkir ekki útlitslegan mun á villtum og eldislaxi. Hér er náttúran ekki að njóta vafans og engin veit fyrr en skaðinn er skeður hversu alvarlegar afleiðingar þetta getur haft í för með sér.

Í fyrri drögum frumvarpsins var einnig lagt til að sektað væri fyrir „óþekkt strok“ með því að draga úr framleiðsluheimildum. Þetta var í 49. grein frumvarpsins. Þar er átt við að ef misræmi er í tölum er snúa að fjölda fiska sem fór ofan í kví og upp úr, ásamt því að taka tillit til affalla, þá þýðir það strok. Þetta geta verið alvarlegustu strokin vegna þess að það getur liðið mjög

langur tími frá því að strokið á sér stað og þangað til það er uppgötvað. Til dæmis gerðist þetta hjá Arnarlaxi árið 2021, en þá kom í ljós að meira en 80.000 laxar höfðu sloppið. Það kom ekki í ljós fyrr en löngu seinna og í þokkabót tilkynnti fyrirtækið ekki um strokið og beitti sér svo fyrir veiðum á strokfiski. Strok af þessu tagi eru algeng í þessum iðnaði og mjög alvarleg. Afleiðingarnar á stroki sem þessu koma fyrst í ljós mörgum árum seinna þegar það er orðið of seint.

Í nýjustu útgáfu frumvarpsins er búið að afnema refsingar með öllu þegar óþekkt strok á sér stað. Það er í raun óskiljanlegt að það eigi að gefa 100% afslátt af umhverfisskaða eins og þessum. NASF ítrekar aftur fyrir nefndarmönnum að standa með náttúrunni og villta laxinum og ekki samþykkja frumvarp sem inniheldur blessun yfir svona náttúruniði. Við þessu eiga að vera þungar refsingar í formi skerðinga á framleiðsluheimildum.

7. Eftirlit

Það stendur til að stórauka fjárframlög til eftirlitsstofnanna og er það jákvætt. Hins vegar er það svo að meginþorrinn af eftirlitinu er ennþá í höndum fyrirtækjanna sjálfra og undirverktaka þeirra sem engin opinber stofnun á Íslandi treystir sér til þess að votta. Þessi fyrirtæki hafa sýnt að þau eru ekki traustsins verð þegar kemur að því að hafa eftirlit með sjálfum sér⁷.

Það er mikilvægt fyrir nefndarmenn að átta sig á því að þetta eru allt fyrirtæki sem eru skráð á markað, og fréttir af stroki, lús, afföllum og fleiru geta hafa verulega neikvæð áhrif á markaðsverð þeirra. Það er því galið að fela þeim að hafa eftirlit með eigin starfsemi. Þetta kerfi myndar sterka hvata til þess að leyna og hagræða upplýsingum sér í hag. Eftirlit með mengandi iðnaði þarf að vera sterkt, óháð og óvænt. Annars er ekki verið að beita varúðarreglu og náttúran fær ekki að njóta vafans.

8. Landeigendur og veiðiréttarhafar

Frumvarpið í núverandi mynd er blaut tuska í andlitið á þeim 2.250 lögbýlum sem hafa beinar tekjur af villtum laxastofnum. Um allt land treystir fólk á heilbrigði villtra laxastofna. Þetta fólk hefur tekjur af veiði í ánum sínum og það skapar að auki fjöldann allan af störfum. Þar má nefna leiðsögumenn, leigutaka, matreiðslufólk, þjónustufólk og bílstjóra. Ef ár landsins verða verðlausar vegna erfðablöndunar og ímyndarskaða munu þessi störf þurrkast út.

Síðastliðið haust kom vel í ljós hversu mikil hætta stafar af sjókvíaeldi. Erlendir veiðimenn eru hikandi við að koma til landsins að veiða út af því að eldislax er nú farinn að ganga upp í árnar okkar. Einnig má nefna að veiðifélög hafa hætt við að setja ár sínar í útboð vegna þess skaða sem sleppingin 2023 olli, og með því án nokkurs vafa glatað tækifæri til aukins hagnaðar. Að draga úr refsingum fyrir strok og ætla að heimila sjókvíaeldi um ókomna tíð er ekkert annað en aðför að lísviðurværi landeigenda og allra þeirra sem treysta á tekjur af villtum laxastofnum. Helstu rökin sem sjókvíaeldið notar til þess að réttlæta starfsemi sína er að verið sé að skapa störf. Er það virkilega stefna stjórnvalda að skapa þessi störf á kostnað annara starfa? NASF skorar á Atvinnuveganefnd að skoða þetta frumvarp frá sjónarhóli landeigenda. Frumvarpið í

núverandi mynd tryggir engan veginn þeirra hag, heldur setur allt sem þau treysta á í hættu. Íslenska ríkið verður ekki síður skaðabótaskyldt ef að eignarréttur og atvinna þessa fólks er skert.

9. Mengun

Frumvarpið tekur ekki sérstaklega á eiturefnanotkun og mengun í sjókvíaeldi. Þrátt fyrir að þetta sé eitt helsta vandamálið í sjókvíaeldi. Á undanförunum árum hafa sjókvíaeldisfyrirtækin hellt lúsaeitri í firðina oftast en 50 sinnum. Þrátt fyrir að sérfræðingar Matvælastofnunar hafi sagt árið 2017 að lús yrði aldrei vandamál á Íslandi vegna þess að sjórinn hér sé svo kaldur. Svo ber að minnast á koparoxíð sem er ásætuvörn. Þetta er þungamálmur sem hefur mjög neikvæð áhrif á vistkerfið. Notkun á því hefur stórauðist en frumvarpið tekur ekki á því vandamáli. Frumvarp um lagareldi mun móta framtíð iðnaðarins, en ekki síður framtíð villtra laxa og náttúru landsins. Það er því glórulaust að ekki sé fjallað betur um mengun í frumvarpinu.

10. Efnahagslegir hvatar

Í frumvarpinu eru settir fram efnahagslegir hvatar með það að markmiði að fyrirtækin færi sig yfir í umhverfisvænni framleiðsluaðferðir, m.a. ófrjóan fisk og lokuð kerfi. NASF tekur því fagnandi að reynt sé að koma þessu í farveg. Hins vegar er það því miður líklega þannig að fyrirtækin sjá sér frekar hag í því að halda áfram á sömu braut. Hærri gjöld á opið sjókvíaeldi verður „cost of doing business“. Ef að það er raunverulegur vilji hjá stjórnvöldum að gera þennan iðnað umhverfisvænni þarf einfaldlega að setja lög og reglur sem kveða á um það. Það á að vera skilyrðislaus krafa að laxinn sé ófrjór og kerfin séu lokuð. Annars er bara verið að taka áhættu með náttúruna.

Opið sjókvíaeldi er ódýrasta og arðbærasta leiðin til að ala lax. Á meðan fyrirtækin eru ekki skikkuð í aðrar framleiðsluaðferðir munu þau ekki gera það. NASF hvetur nefndarmenn að leggja yfir tölurnar og mynda sér skoðun á því hvort þessir hvatar verði til þess að fyrirtækin breyti starfsháttum sínum. Sólarlagsákvæði sem setur einfaldlega tíma á það hvenær fyrirtækin þurfi að vera búin að breyta starfsháttum sínum er raunhæfur og sanngjarn kostur. Að leyfa áframhaldandi opið sjókvíaeldi er ekki sanngjarn kostur fyrir náttúru Íslands.

11. Lýðræði

NASF vill benda nefndarmönnum á að 70% þjóðarinnar er á móti sjókvíaeldi⁸. Það er því afar mikilvægt að í nefndarvinnu sé vilji meirihluti þjóðarinnar hafður að leiðarljósi. Það er óásættanlegt að ætla að fara að gefa þessum iðnaði einhverja afslætti eftir allt sem á undan hefur gengið, og þvert á vilja þjóðarinnar. Þjóðin vill verja villta laxastofna og náttúrulegar auðlindir.

12. Önnur atvinna

Helstu rökin sem notuð eru til að réttlæta sjókvíaeldi er atvinnusköpun. NASF veltir hins vegar upp þeirri spurningu hvort það sé góð byggðarstefna fyrir Vest- og Austfirði að setja öll eggjin í sömu körfuna. Stórfyrirtæki ná óeðlilega miklum tókum á smáum byggðarlögum og mun sú staða koma upp að allt stendur og fellur með sjókvíaeldi í þessum byggðarlögum ef haldið er áfram á sömu braut. Eins og nefndarmenn vita þá er sjókvíaeldi afar umdeilt og mun það bara aukast ef iðnaðurinn fær áfram að komast upp með náttúruspjöll eins og verið hefur hingað til.

Er það virkilega góð byggðarstefna að setja allt traust á þennan iðnað? Það er mat NASF að sjókvíaeldi verði á endanum bannað vegna umhverfisáhrifa. Hvað gerist þá? NASF hvetur nefndarmenn til að íhuga afar vel hvort ekki sé möguleiki á að mynda hvata og góðar aðstæður fyrir umhverfisvænni atvinnuvegi á Vest- og Austfjörðum. Annars er verið að setja öll eggjin í sömu körfuna og á endanum verður svo stigið á körfuna.

13. Úthafseldi

NASF vill benda nefnarmönnum á það að úthafseldi, eins og fjallað er um í frumvarpinu er opið sjókvíaeldi. Vissulega er það lengra út á hafi, en kvíarnar eru mun stærri, geyma miklu fleiri laxa og eru opnar. Það má því ætla að ef slys á sér stað, yrði það af áður óþekktri stærðargráðu. Það er afar mikilvægt að ekki séu veitt nein leyfi til úthafseldis fyrr en búið er að sannreyna með öllu að það muni ekki geta skaðað villta laxastofna.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins

1. grein – Markmið

Opið sjókvíaeldi stenst ekki neitt af þeim markmiðum er varða vistkerfi, náttúru og villtan lax sem sett eru fram í greininni. Það er nauðsynlegt að markmiðsgrein lagafrumvarps setji fram raunhæft markmið. Ef að markmiðið er að skaða ekki vistkerfi og villta laxastofna, þá er sólarlagsákvæði, eða endadagsetning fyrir sjókvíaeldi eini kosturinn.

6. grein – Áhættumat erfðablöndunar

NASF ítrekar það sem kom fram fyrr í þessari umsögn. Það er nauðsynlegt að hætta að tala um nytjastofna. Það á að vernda alla villta laxastofna og því nauðsynlegt að breyta orðalagi hér. Einnig er það óásættanlegt að ráðherra ráði því hvaða stofnar eru teknir með í áhættumat. Það eiga að vera allir stofnar.

8. grein – Upprunarakning lax og aðskilnaður í eldi

NASF ítrekar hversu nauðsynlegt það er að merkja allan lax í sjókvíaeldi. Annars er verið að taka mikla áhættu sem er fólgin í því að laxinn verði ekki greindur sem eldislax.

16. grein – Talning upp úr sjókví

Í greininni er talað um „ríkt tilefni“. Það er óskýrt orðalag sem bíður upp á misnotkun. NASF vísar í tillögu sem kemur fram í umsögn Icelandic Wildlife Fund að orðalagi fyrir þessa grein.

48. grein – Þekkt strok

Þessi grein var í fyrri drögum merki um það að nú ætti loksins að láta fyrirtækin axla ábyrgð á umhverfistjóni sínu. Það er óskiljanlegt að nú sé búið að breyta varanlegum skerðingum á framleiðsluheimildum í fjársektir, og það með þaki. Eins og kom fram fyrr í þessari umsögn er hættu á því að það verði „cost of doing business“ fyrir þessi fyrirtæki. NASF skorar á Atvinnuveganefnd að hafa þessar greinar eins sterkar og hægt er. Varanleg skerðing á framleiðsluheimildum er algjör lágmarkskrafa og ætti sú skerðing að vera meiri en lagt var til í fyrstu drögum frumvarpsins.

49. grein – Óþekkt strok

Þessi grein er enn veikari en greinin á undan, þar sem að búið er að afnema allar refsingar fyrir óþekkt strok. Eina sem kom í staðinn er heimild til þess að beita stjórnvaldssektum (en þó ekki krafa um það). NASF veltir því fyrir sér hversu sterk öflin á bakvið sjókvíaeldið eru ef þetta er niðurstaðan. Þessi grein má einfaldlega ekki fara svona í gegn. Það væri dauðadómur fyrir villtan lax og lífríki.

50. grein – Óviðráðanleg ytri atvik sem leiða til stroks

NASF gerir þá kröfu að þessi grein verði fjarlægð með öllu. Að heimila sjókvíaeldi í fjörðum Íslands, þar sem oft geysa fárviðri og hafís er möguleiki, er einfaldlega áhætta þar sem þessi atriði hljóta að vera tekin með í reikninginn. Ef umhverfistjón verður, líkt og strok þá eiga gerendurnir / fyrirtækin alltaf að vera ábyrg.

54. grein – Breytingar á leyfilegum lífmassa vegna affalla

Þessi þarf að vera miklu sterkari, þar sem að núverandi útgáfa af henni heimilar mikil afföll í langan tíma án þess að fyrirtækin séu svipt leyfi. Samkvæmt greininni á skerðingin að vera 3% í senn. Vísað er í 64. grein um forsendubrest, en sú grein virkjast ekki fyrr en fyrirtæki hefur misst 40% af eldisheimildum sínum. Hvers vegna í ósköpunum á að leyfa fyrirtækjum að klúðra svona lengi og í svona miklum mæli áður en þau eru svipt leyfi. NASF vísar í það sem kom fram

hér fyrir ofan, að í engri annari matvælaframleiðslu eða búskap yrði fyrirtækjum leyft að komast upp með svona.

55. grein – Óviðráðanleg ytri atvik sem leiða til affalla

NASF endurtekur það sem kom fram í athugasemd við 50. grein. Þetta er meðvituð áhætta og engin ástæða til þess að koma fyrirtækjum undan ábyrgð.

58. grein – Punktakerfi

NASF ítrekar þá gagnrýni sem kom fram fyrir varðandi lúsina. Engin lúsa-gildi eru skilgreind í frumvarpinu og því ekkert hægt að segja hvort það sé raunveruleg náttúrvernd og dýravernd í þessari grein eða ekki. Ekki er heldur kveðið á um gildi eða viðmið þegar kemur að eiturefnum eða öðrum lúsameðferðum.

64. grein – Forsendubrestur

NASF vísar hér í athugasemdir sínar við 54. grein.

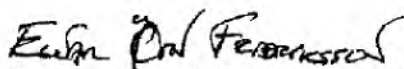
65. grein – Afturköllun rekstrarleyfis til sjókvíaeldis

Orðalag í þessari grein er óskýrt í besta falli. „ítrekuð brot“, „hæfilegur frestur“ og „mjög alvarleg brot“ geta þýtt ýmislegt og er NASF viss um að sjókvíaeldisfyrirtæki horfi öðrum augum á þetta en náttúrurverndarsamtök. Það er því afar mikilvægt að hér sé skilgreint hvað þessi hugtök þýða svo að enginn vafi sé á því hvenær fyrirtæki er brotlegt. Þessi hugtök þurfa að vera skýr og vel skilgreind. Annars er ekkert verndunargildi í þessu og sannarlega ekki verið að beita vistkerfis- og varúðarnálgun.

NASF biðlar til Atvinnuveganefndar að standa vörð um villta laxinn og náttúruna. Vitneskjan um skaðsemi sjókvíaeldis er orðin svo mikil að það er ekki hægt lengur að líta í hina áttina og leyfa náttúruskaðann. Því miður er ástand villtra laxastofna afar dapurt og mun ekki skána ef frumvarpið í núverandi mynd verður samþykkt. Lærum af reynslu annara þjóða í staðinn fyrir að endurtaka þeirra mistök.

NASF vonar að umsögn þessi verði tekin efnislega fyrir og stuðst verði við hana á næstu stigum málsins.

Virðingarfyllst,

f.h. NASF á Íslandi
Elvar Örn Friðriksson

Heimildaskrá

1. <https://e24.no/hav-og-sjoemat/i/jQd9B0/mowi-vil-ikke-lenger-vaere-aapen-om-andelen-fisk-uten-skader>
2. <https://www.vitenskapsradet.no/Portals/vitenskapsradet/Status%20of%20wild%20Atlantic%20salmon%20in%20Norway%202023.pdf>
3. <https://www.mbl.is/200milur/frettir/2024/05/07/miklar-adgerdir-eftr-ad-14-thus-und-laxar-sluppu/>
4. <https://www.mbl.is/frettir/veidi/2024/05/13/strokulaxar-jafn-margir-og-hrygninga-rstofn/>
5. <https://www.mbl.is/200milur/frettir/2024/05/07/strokulaxinn-alvarlega-syktur/>
6. <https://nasco.int/wp-content/uploads/2020/02/CNL1943-NGOs-update-on-salmon-farming.pdf>
7. <https://www.mast.is/is/maelabord-fiskeldis>
8. <https://www.visir.is/g/20222344028d/120-milljona-sekt-logd-a-arnar-lax-vita-vert-ad-gaeslu-leysi>
9. <https://www.mbl.is/200milur/frettir/2023/11/22/taep-70-prosent-andvig-sjokviaeldi/>
10. <https://www.mbl.is/frettir/innlent/2023/10/02/ahaettumat-erfdablondunar-er-sprungid/>

Viðauki 1.

Frumvarpið leggur til að veita sjókvíaeldisfyrirtækjum varanlegan aðgang að auðlindum Íslendinga. Það eru fyrst og fremst þrjú fyrirtæki sem eiga megnið af sjókvíaeldi á Íslandi. Það eru MOWI, SalMar og Masoval. Hér fyrir neðan eru slóðir á umfjöllun um umhverfisáhrif leiðandi fyrirtækja í sjókvíaeldi undan farin ár. Mörg þessara fyrirtækja eru ráðandi í framleiðslu á laxi og umhverfisáhrif þeirra gríðarleg og þau starfa í þeim löndum sem Ísland ætlar sér að nota sem fyrirmyndir þegar kemur að regluverki. NASF vonar að nefndarmenn átti sig á því hvað er verið að heimila hér um ókomna tíð.

Salmon farming giant Mowi argues against legality of \$1 million fine for sea lice violations

<https://www.intrafish.com/salmon/salmon-farming-giant-mowi-argues-against-legality-of-1-million-fine-for-sea-lice-violations/2-1-1364713>

Aquaculture Healthcare Market Analysis And Forecast To 2031: By Product (Drug, Vaccines, Medicated Feed Additives), By Species (Fish, Crustaceans), By Infections (Bacterial Infections, Viral Infections, Parasitic Infections, Fungal Infections) By Route of Administration (Oral, Injectable, Topical), By Distribution Channel (Distributors, Online Stores, Retail/Aqua Stores), And Region

<https://www.globalinsightservices.com/reports/aquaculture-healthcare-market/>

Center for Food Safety

<https://www.centerforfoodsafety.org/blog/6762/records-reveal-us-fisheries-service-censored-key-warnings-of-industrial-aquaculture-impacts>

'It's like a town with no sewerage system': Row over proposed Connemara fish farm goes to heart of bigger conflict

<https://www.irishtimes.com/environment/2022/08/02/row-over-proposed-fish-farm-in-connemara-puts-licensing-system-under-the-microscope/>

Salmon: The way they live, the food they eat, and the effect on us

<https://naturalhistorymag.com/features/013958/salmon>

Offshore fish farms: a new wave of food production ... or the 'wild west' of ocean pollution?

<https://www.theguardian.com/environment/2022/jul/20/offshore-fish-farms-a-new-wave-of-food-production-or-the-wild-west-of-ocean-pollution>

Salmon Farming's Dirty Business

<https://www.ecowatch.com/farmed-salmon-book.html>

Fish farm pesticide 'risk' for swimmers, says industry report

<https://theferret.scot/pesticide-risk-swimmers-fish-farm%ef%bf%bc/>

Battle over sea lice heats up ahead of British Columbia salmon farm license renewal decision

<https://www.intrafish.com/aquaculture/battle-over-sea-lice-heats-up-ahead-of-british-columbia-salmon-farm-license-renewal-decision/2-1-1204741>

Sea lice are becoming more resistant to pesticides - that's a problem for B.C.'s beleaguered salmon farms

<https://thenarwhal.ca/bc-sea-lice-farmed-salmon-data/>

Salmon lice in the Pacific Ocean show evidence of evolved resistance to parasiticide treatment | Scientific Reports - Nature.com

<https://www.nature.com/articles/s41598-022-07464-1>

Salmon farm antibiotics leap 50 times

<https://theferret.scot/antibiotics-salmon-farm-50-times/>

'A lot of salmon died': Ahousaht Guardians look to watershed restoration amid B.C.'s dangerously dry summer

<https://thenarwhal.ca/bc-drought-ahousaht-salmon/>

GSA & allies in court to save wild salmon from fish farms

<https://georgiastrait.org/press/gsa-allies-in-court-to-save-wild-salmon-from-fish-farms/>

Save the endangered Pacific wild salmon stocks from fish farms

<https://ecojustice.ca/news/conservation-coalition-in-court-to-save-endangered-wild-salmon-stocks-from-fish-farms/>

Canada's Limits on Sea Lice in Salmon Farms Don't Measure Up

<https://hakaimagazine.com/news/canadas-limits-on-sea-lice-in-salmon-farms-look-lousy-compared-to-other-countries/>

Disastrous welfare ranking system represents a dangerous development

<https://www.salmonbusiness.com/disastrous-welfare-ranking-system-represents-a-dangerous-development/>

Producers must do better, says welfare group

<https://www.fishfarmermagazine.com/2023/11/30/producers-must-do-better-says-welfare-group/>

Salmon welfare scorecard reveals big hurdles for major suppliers

<https://www.thegrocer.co.uk/fish/salmon-welfare-scorecard-reveals-big-hurdles-for-major-suppliers/685791.article>

Salmon farming giant withdraws site from scheme after finding lice-infested fish

<https://www.dailyrecord.co.uk/news/scottish-news/salmon-farming-giant-withdraws-scots-31527433>

Arnarlax owner faces high lice bill

<https://www.fishfarmermagazine.com/2023/11/17/arnarlax-owner-faces-high-lice-bill/>

Arctic Fish treats a second Iceland fjord for sea lice

<https://www.undercurrentnews.com/2023/11/10/arctic-fish-treats-a-second-iceland-fiord-for-sea-lice/>

Mowi's Arctic Fish takes multi-million earnings hit on sea lice related salmon cull
<https://www.intrafish.com/finance/mowis-arctic-fish-takes-multi-million-earnings-hit-on-sea-lice-related-salmon-cull/2-1-1550687>

Activists claim Icelandic salmon farms' sea lice are 'unprecedented crisis'
<https://www.undercurrentnews.com/2023/11/06/activists-claim-icelandic-salmon-farms-sea-lice-are-unprecedented-crisis/>

Norwegian veterinary body calls for action after mass mortalities on Leroy salmon farm
<https://www.undercurrentnews.com/2023/11/03/norwegian-veterinary-body-calls-for-action-after-mass-mortalities-on-leroy-salmon-farm/>

Lerøy sites hit by mass mortalities
<https://www.fishfarmermagazine.com/2023/11/03/leroy-sites-hit-by-mass-mortalities/>

Ísland á kortið sem dýraníðingar og umhverfissóðar
<https://www.visir.is/g/20232483983d/is-land-a-kortid-sem-dyra-nidingar-og-umhverfis-sodar>

Unprecedented situation in Iceland after salmon sea lice problems
<https://weareaquaculture.com/news/aquaculture/unprecedented-situation-in-iceland-following-salmon-sea-lice-problems>

Mowi-owned farmer conducts emergency harvest as lice levels surge
<https://www.salmonbusiness.com/mowi-owned-farmer-conducts-emergency-harvest-as-lice-levels-surge/>

Process delays see Arctic Fish farming license expire amid sea lice issues
<https://www.undercurrentnews.com/2023/11/02/process-delays-see-arctic-fish-farming-license-expire-amid-sea-lice-issues/>

Fish farm threatens to wreak havoc as thousands of fish escape into natural waters: 'An environmental catastrophe'
<https://www.thecooldown.com/green-business/escaped-salmon-iceland-fish-farms/>

Scottish conservation groups accuse Salmon Scotland of blatant greenwashing
<https://www.hospitalityandcateringnews.com/2023/10/scottish-conservation-groups-accuse-salmon-scotland-of-blatant-greenwashing/>

High sea lice levels in Iceland prompts chemical treatment in farms
<https://www.undercurrentnews.com/2023/10/23/high-sea-lice-levels-in-iceland-prompts-chemical-treatment-in-farms/>

High sea lice levels in Iceland prompts chemical treatment in farms: Thousands of salmon escaped from a fish farm in Iceland and these are the consequences
<https://socialbites.ca/latest-news/401948.html>

Sick and dying fish were headed for consumers believes Norwegian Food Safety Authority

<https://www.salmonbusiness.com/sick-and-dying-fish-were-headed-for-consumers-believes-norwegian-food-safety-authority/>

36,199 ton decline in salmon production in 2022 finds government report

<https://www.salmonbusiness.com/36199-ton-decline-in-salmon-production-in-2022-finds-government-report/>

Farmed Salmon 'Plagued' With Sea Lice And Jellyfish During Summer Heatwave

<https://plantbasednews.org/news/activism/farmed-salmon-sea-lice-jellyfish-heatwaves/>

Sea lice are here to stay, founder of the world's second largest salmon farmer tells investors

<https://www.intrafish.com/salmon/sea-lice-are-here-to-stay-founder-of-the-worlds-second-largest-salmon-farmer-tells-investors/2-1-1521372>

Investigation: Scottish Salmon 2023

<https://viva.org.uk/animals/campaigns/investigation-scottish-salmon-2023/>

'Monstrous' sea lice and jellyfish invasions blighting Scottish salmon farms

<https://seculartimes.com/monstrous-sea-lice-and-jellyfish-invasions-blighting-scottish-salmon-farms-fish/>

46 escaped aquaculture salmon found in New Brunswick river

<https://www.bangordailynews.com/2023/09/06/outdoors/46-escaped-aquaculture-salmon-new-brunswick-river-n6hjn1me0n/>

3.8 million views: Video of live parasite in wild salmon at Costco goes viral

<https://www.salmonbusiness.com/3-8-million-views-video-of-live-parasite-in-salmon-at-costco-goes-viral/>

Anti-Salmon-Farming Activists Are Playing a Global Game of Whack-a-Mole

<https://hakaimagazine.com/news/anti-salmon-farming-activists-are-playing-a-global-game-of-whack-a-mole/>

Report finds Scottish salmon farms systematically failing to meet own guidelines, with up to two billion sea lice emanating from a single farm in a single week

<https://wildfish.org/latest-news/breaching-the-limits/>

DFO IGNORES FIRST NATIONS RIGHTS AND TITLE AND SCIENCE

<https://businesssexaminer.ca/vancouver-island-articles/item/dfo-ignores-first-nations-rights-and-title-and-science/>

Fisheries Department says it will shut 15 salmon farms off B.C.'s coast to protect wild fish

Activist 'doctored' aquaculture workshop video says First Nation

<https://seawestnews.com/activist-doctored-aquaculture-workshop-video-says-first-nation/>

Fisheries Department says it will shut 15 salmon farms off B.C.'s coast to protect wild fish

<https://www.cbc.ca/news/canada/british-columbia/fish-farms-not-renewed-1.6752997>

Salmon, you know what's behind it? Sea lice infestations are more worrisome than we imagine

<https://www.wireservice.ca/salmon-you-know-whats-behind-it-sea-lice-infestations-are-more-worrisome-than-we-imagine/>

How can we protect wild salmon from interbreeding with farmed salmon? CRISPR gene editing is a solution

<https://ct.moreover.com/?a=45765128473&p=7eb&v=1&x=3pdTCdY1MeevmRRXOv3Bvg>

Effect of vaccines against pancreas disease in farmed Atlantic salmon

<https://ct.moreover.com/?a=45638508430&p=7eb&v=1&x=0aA-gMp8HVDprbLmCSFaWw>

Troubled waters: How high fish mortality and poor animal welfare threaten the profitability of aquaculture

<https://url4ever.com/troubled-waters-how-high-fish-mortality-and-poor-animal-welfare-threaten-the-profitability-of-aquaculture/>

What does the undercover video of Mowi salmon farms tell us?

<https://www.intrafish.com/analysis/what-does-the-undercover-video-of-mowi-salmon-farms-tell-us-/2-1-1044152>

UK retailer Co-op suspends farmed salmon purchases after video alleging Mowi welfare violations surfaces

<https://www.intrafish.com/salmon/there-has-been-some-confusion-uk-retailer-co-op-backtracks-says-mowi-salmon-not-suspended/2-1-1042254>

How big a threat to the environment do salmon farms pose?

<https://politics.ie/threads/how-big-a-threat-to-the-environment-do-salmon-farms-pose.282993/>

Aquaculture science and "social acceptability" according to Bernadette Jordan

<https://seawestnews.com/aquaculture-science-and-social-acceptability-according-to-bernadette-jordan/>

Lice, infectious disease and taking reef fish: The impact of salmon farms on marine biodiversity

<https://headtopics.com/ie/lice-infectious-disease-and-taking-reef-fish-the-impact-of-salmon-farms-on-marine-biodiversity-20708718>

Cermaq Canada heads to court to challenge denial of permit to transfer young salmon

<https://www.timescolonist.com/local-news/cermaq-canada-heads-to-court-to-challenge-denial-of-permit-to-transfer-young-salmon-4690285>

LETTER: No wonder wild salmon are at risk

<https://www.saltwire.com/nova-scotia/opinion/letter-no-wonder-wild-salmon-are-at-risk-570328/>

Ottawa nixes restock requests for contentious B.C. fish farms

https://www.thestar.com/news/canada/ottawa-nixes-restock-requests-for-contentious-b-c-fish-farms/article_e050a799-bb0a-5374-8a02-97dc525d5fc9.html

Framkenfish arrive

<https://craigmedred.news/2021/05/12/frankenfish-arrive/>

Scottish salmon investigation makes waves

<https://www.ciwf.org/media-news/latest-news/2021/04/scottish-salmon-investigation-makes-waves>

Aquaculture carbon footprint study on BC salmon farms

<https://seawestnews.com/aquaculture-carbon-footprint-study-on-bc-salmon-farms/>

Environmental impacts of salmon farming in Scotland – Written Evidence

https://scottishwildlifetrust.org.uk/wp-content/uploads/2019/04/SWT_Written-Evidence_SAMS-Report_Env-Impact-of-Salmon-Farming-in-Scotland_ECCLR-Committee.pdf

Fish farm plan sparks concerns

<https://www.irishtimes.com/sport/other-sports/it-will-be-death-knell-for-all-connemara-rivers-fish-farm-plan-sparks-concerns-1.4766603>

Mowi Canada East reports further sea lice issues, salmon mortalities

<https://www.intrafish.com/salmon/sea-lice-climate-change-fuel-another-mass-die-off-at-mowi-canada/2-1-1111747>

Sea lice, climate change fuel another mass die off at Mowi Canada

<https://www.intrafish.com/salmon/sea-lice-climate-change-fuel-another-mass-die-off-at-mowi-canada/2-1-1111747>

Mowi counts 251,913 salmon deaths in Newfoundland sea lice outbreak

<https://www.undercurrentnews.com/2021/12/02/mowi-counts-251913-salmon-deaths-in-newfoundland-sea-lice-outbreak/>

Environmental groups concerned about potential open-net pen fish farm expansions

https://www.thestar.com/news/canada/environmental-groups-concerned-about-potential-open-net-pen-fish-farm-expansions/article_c44c851d-f2f3-50f0-b781-e188cc98ecbd.html

The BC Salmon Farmers Association new 'independent' sea lice report

<https://cortescurrents.ca/the-bc-salmon-farmers-association-new-independent-sea-lice-report/>

The High Cost of Salmon Farming

<https://www.theguardian.com/news/2020/sep/15/net-loss-the-high-price-of-salmon-farming>

DFO, salmon farmers dismantle “lies” about sea lice

<https://seawestnews.com/dfo-salmon-farmers-dismantle-lies-about-sea-lice/>

Mowi experiences more salmon die-offs in Canada, Ireland

<https://www.seafoodsource.com/news/aquaculture/mowi-experiences-more-salmon-die-offs-in-canada-ireland>

Mowi updates salmon death count, raises sea lice ratio in Newfoundland

<https://www.undercurrentnews.com/2021/11/08/mowi-updates-salmon-death-count-raises-sea-lice-ratio-in-newfoundland/>

Inside the secretive decision to shutter salmon farms in BC

<https://seawestnews.com/inside-the-secretive-decision-to-shutter-salmon-farms-in-bc/>

With salmon, you may not be getting what you're paying for

<https://www.nationalgeographic.com/animals/article/why-you-might-not-be-getting-the-salmon-you-paid-for>

‘A lot of salmon died’: Ahousaht Guardians look to watershed restoration amid B.C.’s dangerously dry summer | The Narwhal

<https://usanewswall.com/news/health/a-lot-of-salmon-died-ahousaht-guardians-look-to-watershed-restoration-amid-b-c-s-dangerously-dry-summer-the-narwhal/>

Viðauki 2.

Hér fyrir neðan eru nýleg gögn frá Kanada, Skotlandi og Noregi. Alls staðar hefur regluverk verið hert, en sagan er þó sú sama. Villtir laxastofnar hrynja og opið sjókvíaeldi er einn stærsti áhrifavaldurinn. Öll lönd sem stunda sjókvíaeldi hafa reynt að gera það sem Ísland er að reyna að gera núna. Koma böndum á iðnaðinn og reyna að koma í veg fyrir umhverfisskaðann. Það hefur því miður hvergi tekist. NASF óskaði eftir upplýsingum og nýjum gögnum frá sérfræðingum í þessum löndum með það að markmiði að útvega nefndarmönnum nýleg vísindaleg gögn sem geta hjálpað við ákvörðunartöku í þessum mikilvæga málaflokk. Textinn hér fyrir neðan er á ensku og norsku þar sem að það eru erlendir sérfræðingar sem skrifa þetta en ekki NASF. NASF vonar að þessi gögn hjálpi nefndinni og býður jafnframt upp á að koma á fundum með erlendum sérfræðingum ef nefndin óskar eftir.

Kanada, Robert Otto – Chief Operating Officer, Atlantic Salmon Federation:

Paper from Evolutionary Applications. First author is a research scientist with Canadian Department of Fisheries and Oceans – the department which also regulates ONP (open net pen) aquaculture for the Canadian government. The paper outlines how wild salmon in Canada show elevated levels of European salmon genetics, even though use of fertile European-origin salmon in aquaculture has never been approved in Canada, and is therefore illegal. Where these genes have come from is a bit complicated, but the point is that A/q industry does not audit their broodstock and is not being forced to by Canadian regulators. Industry also claims there are no Euro genes in their broodstock lines.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/eva.13454>

A report from Canadian Science Advisory Secretariat (CSAS), the highest level technical assessment process in Fisheries for the Canadian government. ONP poses a threat to wild salmon populations. Risk level increased with proximity to ONP sites. Industry claims wild salmon populations are declining everywhere, so the public should conclude that problems with wild populations in regions with ONP is only a coincidence.

https://www.dfo-mpo.gc.ca/csas-sccs/Publications/SAR-AS/2023/2023_045-eng.pdf?fbclid=PAAaZ_LTD5-RV1uwxHZV6FoG_9WObCLr_WNKPmZxNP1zodFHkgNVleer0ctbg_aem_AU79uRWZuaDEp3ScJlBW5qc4YLw9s0os_BNicBTtqJIHrloAMt26WxY8hS37d9Bd1NY#:~:text=Direct%20genetic%20interactions%2C%20which%20refers,and%20potentially%20causing%20population%20decline.

A paper from Reviews in Fisheries Science and Aquaculture (Dempson et al). Authors all work for Fisheries and Oceans Canada in Newfoundland. Paper critically assessed possible hypotheses for the decline of the Conne River in southern Newfoundland. Annual returns dropped from 6000-8000 returning adults to less than 200 annually. ONP was the leading

possible driver of the decline at a regional scale, as well as possibly climate change and predation. Once again, the A/q industry in the area has consistently refused to accept any role in impacts on the Conne River – we shall see how they respond to this publication. Note that two ONP escapees tested by these authors were 100% European origin.

https://www.researchgate.net/publication/379907447_A_Review_of_Factors_Potentially_Contributing_to_the_Long-Term_Decline_of_Atlantic_Salmon_in_the_Conne_River_Newfoundland_Canada#:~:text=Results%20from%20both%20qualitative%20and,in%20freshwater%20and%20marine%20habitats.

Scotland, Rachel Mulrenan – Director, WildFish:

There have been two Scottish parliamentary inquiries into salmon farming in recent years - one by the Rural Economy and Connectivity (REC) Committee, and one by the Environment, Climate Change and Land Reform (ECCLR) Committee. Both inquiries published reports in 2018; the REC report was more expansive (incorporating ECCLR findings too), and so this is probably the one you are thinking of.

<https://digitalpublications.parliament.scot/Committees/Report/REC/2018/11/27/Salmon-farming-in-Scotland#Summary-of-conclusions-and-recommendations>

The REC report included 65 recommendations for improving the industry; six years on, unfortunately my understanding is that not much concrete progress has been made on these - perhaps with the exception of 'streamlining' the consenting process, which is now being piloted.

The Salmon Interactions Working Group (SIWG) emerged as a result of these inquiries; this group set the ball rolling on the Scottish Environment Protection Agency (SEPA)'s sea lice framework - which is so weak that we have recently referred it to the Scottish environment watchdog to investigate (<https://wildfish.org/latest-news/wildfish-make-legal-complaint-to-environment-watchdog-for-sepas-failure-to-protect-endangered-wild-salmon-from-sea-lice-parasites/>).

Fundamentally, these inquiries have given rise to yet more prevarication and kicking issues into the long grass, while the situation worsens. For example, the number of fish mortalities have more than doubled since 2018 - despite recommendation 9 stating that mortalities were already too high back in 2016-2018.

Noregur, Rune Jensen – Director, Salmon Camera:

The questions have been brought forward to several persons with leading knowledge, and includes scientists, regulators and environmentalists.

- Can you give us examples of how the rules and regulations in Norway have been tightened, but still the damage from the industry does not decrease?

-Answer 1:

Det mest omtalte eksemplet den senere tid er Trafikklyssystemet. Dette tar utgangspunktet i dødelighet hos vill, utvandrende smolt, i 13 definerte geografiske områder, og er regulert i en egen forskrift.

Om dødeligheten når et gitt nivå (30 %) vil produksjonen i området reduseres, og det forventes at dødeligheten vil reduseres tilsvarende. To produksjonsområder har så langt kommet i «rødt lys», og fått nedtrekk/reduksjon i produksjonen. Dessverre er det så mange unntak for reduksjon, at samlet for området har ikke biomassen og dødelighet blitt tatt vesentlig ned. Industrien har i tillegg tatt myndighetene til retten to ganger for å få hindret reduksjonen etter forskrifta.

Industrien har tapt begge gangene, og anket til høyesterett som ikke tok saken.

-Answer 2:

In 2015, the government of Norway proposed a new system for regulating the growth of the salmon farming industry. This was an ambitious proposal that relied on environmental indicators as determinants for production growth or reduction. It established 13 different, distinct production areas where surveillance of environmental parameters should be conducted every year. The proposals intention was to maximize value creation and sustainable growth through improved environmental adaption in salmon farming. The proposal got broad support in Parliament.

To simplify the process, each production area was rated by a “traffic light system”. If environmental criteria were met, the area was given “green light” to increase production by 5 %. “Yellow light” was status quo with no growth, and if an area was given a “red light” production should be reduced.

The salmon industry was not happy with this proposal. They mobilized a massive corps of lobbyists and lawyers to ensure that their interests was taken care of, that is; reduce the number of parameters involved in environmental surveillance to an absolute minimum. After a long tug of war the “traffic light system” was reduced to only one parameter: monitoring of lice infestations and estimated lice induced mortality on migrating salmon smolts. Note that sea trout and arctic charr was omitted from this surveillance and not used as a growth sensitive criterion, although these species complete their life cycle in close proximity to salmon farms in fjords along the coast and thus suffers much higher infection rates and mortality.

https://www.regjeringen.no/contentassets/e16872de15804dbb9a94261042f29245/havbruk_handout.pdf

After implementation of the system, some areas on the west coast have been coloured red, i.e. they shall reduce salmon production because lice induced mortalities on wild smolts are unacceptable. However, the standing biomass in the red areas has not been significantly reduced yet. This is because many farmers have been granted exceptions, and law suits and trials bought time to keep salmon numbers intact while court procedures were under way.

There has been two trials against the government, in both cases fish farmers lost. They also applied to the high court, which dismissed their case.

This is just one example of how money are actively used to delay and interfere with decision making.

A production cycle are about 15 months. Problems like lice infestations and diseases often increase gradually during the cycle, so every month of delay creates a window for fish growth and increased economic returns. **Even locally, the Norwegian food safety authority struggles against a bureaucracy created by hired lawyers that tries to delay any decision or imposed regulatory measures concerning diseases, lice counts or fish welfare.**

An example is the story of Oksen (a story that depicts real events), a fish farm in western Norway ridden by disease and sea lice problems. The story of Oksen is told by “Lisa laks”, a salmon that lives in one of the pens. Quite creative, but Lisa also tells about how the Norwegian food safety authority has no real authority and how fish welfare is systematically ignored. We are sure that the journalists who investigated the case for the Norwegian broadcasting corporation (NRK) can provide you with all the details of this tragic case, which involves rather typical industry procedures when restrictions concerning a single fish farm are imposed ([Historien om Lisa Laks sitt korte og krevende liv – Dokumentar \(nrk.no\)](#))

Status today, 9 years after the white paper was issued, and after heavy lobbying from the fishfarmers to reduce the environmental elements to just one (sealice), the fishfarmers actively and continually try to lobby that even this one element must be ended, claiming that the science about sealice damage to wild stocks are inconclusive. This in contrast to strong scientific consensus that sealice indeed do decimate wild stocks.

Answer 3:

Det er innført egne bekjempelses/kontroll systemer for ILA virus og PD virus.

Det er innført strenge krav til rengjøring av brønnbåter og transport av smittet fisk.

Det er strenge krav til hvor mange voksne hunnlus (lakselus) det kan være på fisken.

Det er innført bøter i forbindelse med rømming av laksefisk fra anlegg.

Det er innført et trafikklys-system.

Men disse reguleringer har ikke vært strenge nok til å forhindre en vedvarende nedgang i bestandene av vill laks og sjøørret. Dessuten har oppdrettsindustrien en tendens til å motsette seg pålegg. Det er utallige eksempler på at pålegg om reduksjon i produksjon eller pålegg om utslakting ved sykdomsutbrudd eller andre pålegg, blir møtt med advokater og rettsforfølgelse. Slik trenering er oftere regel enn unntak, og det medfører at skadevirkningene blir forsterket.

- Can you give us examples of Salmar, MOWI or Masoval concealing information? This could be about escapes, mortalities, sea lice or something else.

-Answer 1:

Det er vanskelig å vite hvor mange fisk som rømmer da antallet i de enkelte merder kan være høyere enn det som er oppgitt fra anlegget. Det har vært episoder hvor det har vært rapportert om et relativt høyt antall rømt laks fra en merd, men ved slakting var likevel antallet høyere i merden enn det som opprinnelig var oppgitt til myndighetene. Ved mekanisk avlusing har det vært observert at flere av de store aktørene har slaktesbåt liggende ved anlegget. Denne slakter fisk som dør og følgelig blir ikke dette registrert som dødfisk i statistikken. På tross av dette øker antall laks som dør i anlegg fra år til år. Ved kontroll-tellinger av lakselus i anlegg har det ved flere tilfeller vært funnet langt flere lus/fisk enn det anleggene

-Answer 2:

Recently Mowi went public announcing that they in the future would withhold information about fish welfare, by not reporting the percentage of low quality fish, so called «produksjons fisk». A high percentage of «produksjons fisk» indicates that fish welfare has been low during production. [Mowi vil ikke oppgi tall på fiskekvalitet lenger: – Konkurransesensitivt | IntraFish.no](#)

This decision came after a lot of focus was set upon them after news came out that 70 % of their fish had low grade quality due to wounds and suffering in their stocks. The public here in Norway are starting to get upset since it is well known that between 20 – 35 % of the fish die during production in sea, sometimes much more, and then when 70+ % of the fish has low grade quality due to poor fish health or mistreatment, this tells a grim story about extremely bad animal welfare in the pens. In addition there is a huge mortality during the younger stages before seaborn.

So yes indeed; the fishfarmers often will conceal information about several elements that give them bad publicity. In this case, they even admit that they are going to do so.

In general about sea lice:

In order to keep sea lice numbers in check, there is a limit for how many lice each fish can be infested with. Normally there should be a maximum of 0,5 adult females per fish all year, but in some regions or wild smolt migrating season the limit is 0,2 lice per fish. If limits are approached, measures to reduce the lice population should be taken. This is to prevent lice epidemics in farm districts, but also to keep lice numbers on wild salmonids on a sustainable level.

However, lice counting in farms are conducted and reported by the farmers themselves, or counting are done by fish health specialists fully employed by the company

and thereafter reported by the company executives. The quality and authenticity of these counts are usually not checked by the Norwegian food safety authority, which only do occasional, random samples on farms due to personnel shortages.

In some cases, counts conducted and reported by fish farmers have been shown by the Norwegian food safety authority to mismatch real lice infestations.

On other occasions lice numbers simply cannot be kept in check during epidemic outbreaks even though fish farmers use all the weapons at hand to get rid of them. If farmers lose control and open wounds from lice grazing emerges on their salmon, resulting in lower quality and reduced value of biomass, they might decide on a stamp out, i.e. slaughtering of all fish on the facility. Other times the Norwegian food safety authority demands further treatments or even stamp outs, but viral infections often weaken the fish leading to high mortalities during delousing. High lice numbers are not uncommon on fish that are almost ready for the slaughterhouse, but as this is the phase where growth is fastest, the fish farmer may try his best to delay any treatment until the fish is ready for the market.

Salmon farm escapees are often caught in the sea or in rivers. Sometimes we know where they escaped from, most often not. Simple measures like using cheap pit tags on farmed fish would have been advantageous, because then the escape could be pinpointed fast and the fish farmer could control and mend their nets. But the industry will not implement such technologies. They would rather keep on using genetic screening that requires samples of a large number of escapees, which is time consuming and ineffective, because the farms in the area also must be screened in order to find a match. Since many farms are stocked with smolts stemming from a few hatcheries, the precision of this procedure is questionable. So effective tools are available, but fish farmers will not use them. One can only wonder why.

An escape event is also reported by the fish farmers themselves – or not. There has been reports of escape events where farmers and local fishermen have been engaged to catch as many escapees as possible. After this effort, they know the catch and how many fish that were supposed to be in the pens. Well boats are often used to count how many fish there is left in the damaged pens, but sometimes that number is higher than the original number of fish that were supposed to be in the pen. Overstocking is illegal, but can be used as a buffer to mask mortality rates and escapes.

- Can you give us an example of how the technology and knowledge has vastly increased in Norway but yet the problems keep increasing.

-Answer 1:

Ordningen med utviklingstillatelser skulle virke som et insentiv for teknologiutvikling. Gjennom søknad kunne man få tildelt gratis tillatelser mot at disse tok i bruk ny teknologi som kunne bidra til å løse miljø- og arealutfordringene. Ordningen fungerer slik at man etter endt uttesting kan få tillatelsene konvertert til vanlige tillatelser. Dette fører til at mange prosjekter utvikler teknologi, men sikrer ikke at den tas i bruk, da de fleste av disse teknologiene er mer kostbare en tradisjonell drift i åpne merder.

Et resultat er at det nok er fremkommet mye nye kunnskap om bruk og utvikling av teknologi, men enn så lenge er det økonomisk bedre å holde seg til gamle produksjonsmetoder.

-Answer 2:

Det finnes i dag teknologi som fjerner de aller fleste av oppdrettsindustriens skadevirkninger på helse og miljø. Det finnes til og med flere valg av type teknologi, men tradisjonell lakseoppdrett er ikke villig til å ta disse i bruk. Noe av grunnen er at så lenge de får myndighetenes tillatelse til å forurense havet med store mengder biologisk, organisk og kjemisk forurensing, så vil de tilgjengelige alternativene til ikke-forurensende oppdrett føre til noe grad av redusert fortjeneste i forhold til åpne merder hvor alt slippes rett ut i havet. En annen grunn til at oppdretterne ikke vil ta i bruk ikke-forurensende teknologi, er at oppdrett i lukkede landbaserte anlegg kan plasseres hvor som helst i verden. Dette er oppdretterne redd for at vil føre til tap av markedsandeler fra produksjon i åpne forurensende merder i sjø.

Eksempelvis har oppdrettselskapet Akva Future gjennomført minst tre fulle sykluser i semilukket merd, med over 90 % andel superior laks, noe som viser at fiskevelferden i deres merder er langt bedre enn fiskevelferden i åpne merder. I åpne merder er det eksempel på høy dødelighet samt at 70 % av fisken må nedklasseres som produksjonssfisk med sår, skavanker og lidelser.

Selv om deres semilukkede løsning ikke løser alle problemer, er problemene som følge av slik drift langt mindre enn ditto drift i åpne anlegg. Imidlertid sliter Akva Future med å få konsesjoner fra staten, trolig fordi oppdrettsindustrien har klart å lobbyere ovenfor politikere og byråkrater at lukket drift ikke er veien å gå.

Noregur, Pål Mugaas – Communications Officer, Norske Lakseelver

<https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2024-4>

There is an english summary in the link underneath the names of the authors and institutions.

I also include the input we gave to the Icelandic government during the hearing.

https://docs.google.com/document/d/1wA8j_hBPtVv4iGslxHZqr5X2X67VqH_alp0arx9sKY/e
dit